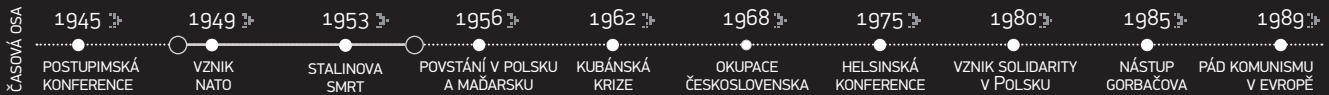


# 1950–1954: HORKÁ STUDENÁ VÁLKA

Vlna politických procesů v ČSR  
Kolektivizace a boj proti „vesnickým boháčům“  
Boj proti „vatikánským agentům“  
Zákon o ochraně státních hranic  
Případ Slánský  
Měnová reforma a plzeňská vzpoura  
Tažení proti „páskům“

*Autor: Petr Šimíček*



LETOPOČET UDÁLOSTI

# Padesátá léta

## VLNA POLITICKÝCH PROCESŮ

„Proces začne pravděpodobně 30. nebo 31. května 1950. Především je nutno dokonale připravit prokurátory a soudce včetně soudců z lidu [...] Porada celého senátu by byla koncem příštího týdne a instruktáž by provedl soudruh Aleš a soudruh Trudák. Je žádoucí, aby soudci z lidu kladli otázky, které my předem zkontrolujeme. Musíme lidem zošklivit celou československou emigraci a musíme docílit toho, aby lidé, když slyší z cizího rozhlasu Zenkla nebo Ripku, ihned si vybavili náš proces [...] Otázka advokátů: Všichni advokáti jsou již prověřeni, my je však musíme instruovat, a to individuálně, o tom, jakým způsobem musí vést obhajobu. Tuto instruktáž provede soudruh Richter. Žaloba se nebude žalovaným dávat do rukou. Publikovat se jim bude jen to, co se jich přímo týká. [...]“

PŘÍPRAVA PROCESU S MILADOU HORÁKOVOU – PORADA NA MINISTERSTVU SPRAVEDLNOSTI 17. KVĚTNA 1950.

„Na ty rány, na běžné a sériové a nekonečné ponižování, na to, že vás seřvou, když nezvednete před bachařem čapku, na tohle všechno člověk zapomíná. Ale na co nezapomenu a co je nejohrovnější a co ze mne nikdy nevyjde – že jsou z vás najednou dva lidé. Nedávno jsem o tom mluvil na jedné schůzce. Špatně. To se dá jenom napsat. Dva lidé. Já, číslo jedna, jaký jsem vždycky byl, a já, číslo dvě, který tomu prvnímu říká: ‚Ty jsi zločinec, tys proved to a to...‘

A on se brání. A vedou dialog, ti dva ve mně, je to úplné rozestoupení osobnosti a jeden druhého pořád pokořuje: ‚Vždyť ty nemluvíš pravdu! Vždyť to není pravda!‘ A ten druhý říká: ‚Jo, je to pravda, já jsem to podepsal, já jsem to...‘ Tak tohle je asi to nejstrašnější. Ano, tento pocit rozestoupení člověka jsem měl už u soudu. Něco jsem řekl – mluvil jsem tam velmi málo – a hned se ve mně ozývalo: ‚Co to říkáš? Proč se nevezpřeš? Vždyť TY přece víš, kde je pravda!‘

Nedovedl jsem se ubránit tomu, co do mě cpali, psychicky ani fyzicky. Podlehl jsem. Už jsem vám říkal o chvíli, kdy jsem se vnitřně vzdal. Potom jsem už NE-BYL. Psaní třetího protokolu bylo hladké, přestože jsem při něm nejmzku zkusil, a tedy jsem se ještě asi o něco pokoušel. Toto NE-BYTÍ pokládám za největší ponižení, pokřivení člověka, rozbití člověka. Pro sebe sama! Ne že oni mě do toho dostali, nýbrž že já jsem sám sebe obžalovával, věda že to není pravda!“

SVĚDECTVÍ JEDNOHO Z ODSOUZENÝCH V POLITICKÝCH PROCESECH 50. LET, KATOLICKÉHO INTELEKTUÁLA, NAKLADATELE A SPISOVATELE BEDŘICHA FUČÍKA.

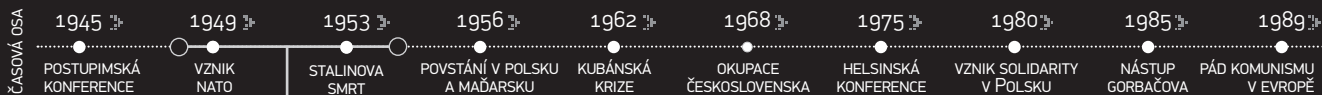


A\_Vypište cíle, kterých chtěl komunistický režim prostřednictvím procesů dosáhnout. Charakterizujte roli obhájců. Zjistěte, kdo byli „soudci z lidu“, a popište, jakou funkci v procesech měli.

B\_Definujte situaci, do které se dostal vyslýchaný člověk v ČSR v 50. letech 20. století. Určete, jak to ovlivnilo jeho osobnost, a popište jeho psychický i fyzický stav.

C\_Odhadněte, za jakých okolností a z jakého popudu byly texty sepsány. Vyjádřete, co bylo záměrem jejich autorů.

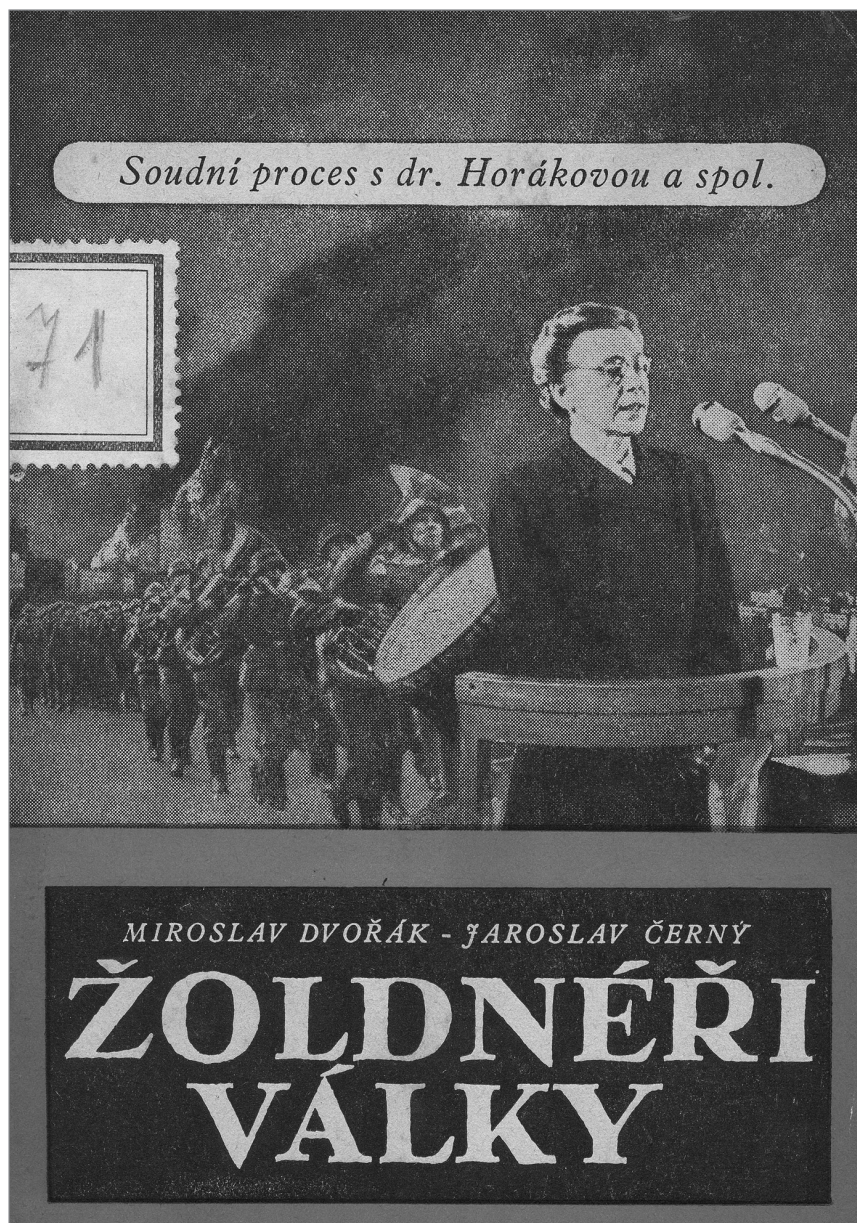




LETOPOČET  
UDÁLOSTI

# 1948–1954

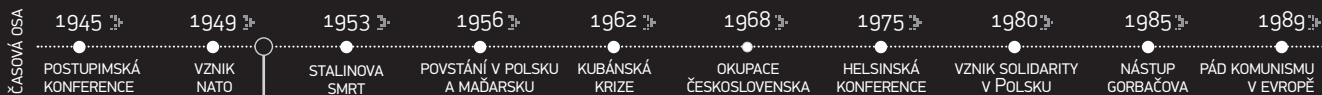
## VLNA POLITICKÝCH PROCESŮ



OBÁLKA PROPAGANDISTICKÉ PUBLIKACE, ČERVENEC 1950.



Popište obrázek na obálce knihy a odhadněte, jak vznikl.  
Objasněte vztah mezi vyobrazením a texty na obálce.  
Určete, co měl obrázek čtenáři sdělit či naznačit.

LETOPOČET  
UDÁLOSTI

## ROK\_1950

MILADA HORÁKOVÁ A SPOL.

## Milada Horáková a spol.

Kladivo a pero měla  
ve znaku svéjich strana.  
Avšak tahle smečka celá  
k jiným cílům byla hnána:  
Kladivem se hotovili  
rozbít naši republiku,  
perem nečisté své síly  
upsali v žold pistolníků.  
Na špatnou kdo kartu sází,  
do vlastní se řítí zkázy.  
Pozdě se pak tomu diví.  
Kladivem lid zdrtil zradu,  
perem bandě desperatů  
podepsal trest spravedlivý.

DIKOBRAZ, 25/1950.

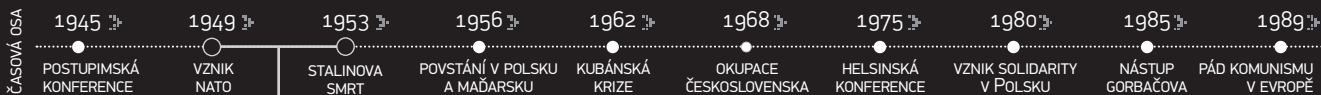
JUBILEJNÍ OBRÁZEK SE ZNAKEM ČESKOSLOVENSÝCH  
NÁRODNÝCH SOCIALISTŮ, 1947.

A\_ Interpretujte dobovou báseň. Obrázek vám napoví.  
Dešifrujte význam symbolů ve znaku této politické strany:  
pero  
kladivo  
klasy  
Zjistěte, jakou funkci peru a kladivu přisuzuje autor básně.  
Najděte na obrázku ještě další symboly a osvětlete jejich význam.

B\_ Vypište z textu údajné cíle obžalovaných a jejich pojmenování.  
Vysvětlete účel a vyznění básně v kontextu doby.







LÉTOPOČET UDÁLOSTI

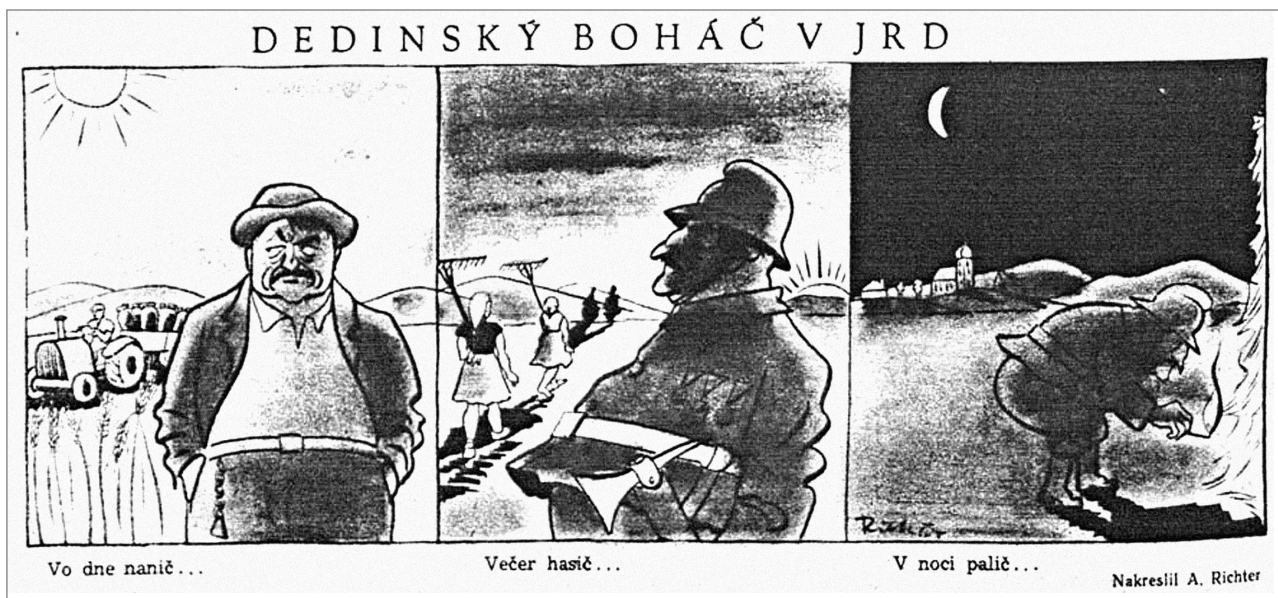
# Padesátá léta

## KOLEKTIVIZACE

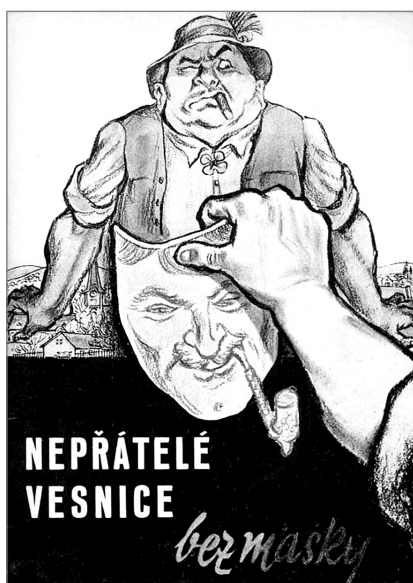
„Souzený případ je důkazem toho, že právě vesnický boháč se stává spolehlivou oporou a ochotným nástrojem v rukou válečných štváčů. Od sabotování výživy našeho lidu nepl-

něním dodávek přes šeptanou propagandu, štvavé letáky a organizování sabotáží stává se třídní nepřítel na vesnici vrahem oddaných budovatelů socialismu.“

ÚRYVEK ZE ZÁVĚREČNÉ ŘEČI PROKURÁTORA EMILA EICHLERA V BABICKÉM PŘÍPADU.



OBRAZEK „VESNICKÝ BOHÁČ V JZD“ Z DOBOVÉHO SLOVENSKÉHO TISKU, 50. LÉTA 20. STOLETÍ.



DOBOVÝ OBRAZEK „NEPŘÁTELÉ VESNICE BEZ MASKY“, 50. LÉTA 20. STOLETÍ.



A\_Prostudujte text a obrázky, které vám napomohou odhalit cíle komunistů na venkově.

Určete, která skupina venkovských obyvatel byla systematicky pronásledována.

Vypište důvody a metody jejich perzekuce.

Definujte pojem „kolektivizace“. Která země byla v této praxi pro Československo vzorem?

B\_Vytvořte slovníkové heslo „vesnický boháč“ do československého slovníku z 50. let 20. století a pak do současné české učebnice dějepisu.

ČASOVÁ OSA

1945 POSTUPIMSKÁ KONFERENCE

1949 VZNIK NATO

1953 STALINOVA SMRT

1956 POVSTÁNÍ V POLSKU A MAĎARSKU

1962 KUBÁNSKÁ KRIZE

1968 OKUPACE ČESKOSLOVENSKA

1975 HELSINSKÁ KONFERENCE

1980 VZNIK SOLIDARITY V POLSKU

1985 NÁSTUP GORBAČOVA

1989 PÁD KOMUNISMU V EVROPĚ

LETOPOČET  
UDÁLOSTI

# 1949–1950

## BOJ PROTI „VATIKÁNSKÝM AGENTŮM“

„Stamiliony pracujících na celém světě vyjádřily lidovým hlasováním neochvějnou vůli mír uchovat a také jej vybojovat. Zasadily tak smrtelnou ránu rozpočtu angloamerických válečných štváčů, usilujících o rozpoutání nové světové války. Tím zběsilejší stává se proto boj amerického imperialismu proti zemím pokroku a míru, vedený nepřemožitelným Sovětským svazem. [...] Nejrafinovanějšími inspirátory a organizátory teroristických vražd stali se zde dva zrád-

ni katolictví kněží, stoupenci protilidové politiky Vatikánu, zaprodaného americkému imperialismu. Neváhali dát své požehnání, duchovní posilu a růžec kolem krku zde obžalovaným vrahům, stejně jako kdysi papež posvětil zbraně hitlerovských a fašistických hrdlořezů. Protistátní činnost vybudované organizace byla řízena ze Západu a sloužila především k přípravě nové války, ve které vidí západní imperialismé jedinou možnou cestu návratu ke kapitalismu.“

SLOVA DĚLNICKÉHO PROKURÁTORA EMILA EICHLERA Z ŽALOBY, 1951.



OBRAZEK Z DOBOVÉHO ČESKOSLOVENSKEHO TISKU, 50. LÉTA 20. STOLETÍ.



A\_Na základě dobového textu a obrázku vypište „zločinné cíle“ přisuzované církvi a kněžím. Charakterizujte postavy na obrázku, výrazy jejich tváří i činnosti, kterým se věnují. Vysvětlete význam předmětů a symbolů, které se na obrázku vyskytují. Určete historické období, na něž autor obrázku vědomě odkazuje.

B\_Vytvořte slovníkové heslo „vatikánský agent“ do československého slovníku z 50. let 20. století a pak do současné české učebnice dějepisu.

ČASOVÁ OSA	1945	1949	1953	1956	1962	1968	1975	1980	1985	1989
	POSTUPIMSKÁ KONFERENCE	VZNIK NATO	STALINOVA SMRT	POVSTÁNÍ V POLSKU A MAĎARSKU	KUBÁNSKÁ KRIZE	OKUPACE ČESKOSLOVENSKA	HELSINSKÁ KONFERENCE	VZNIK SOLIDARITY V POLSKU	NÁSTUP GORBAČOVA	PÁD KOMUNISMU V EVROPĚ

LETOPOČET UDÁLOSTI

# ROK\_1951

## ZÁKON O OCHRANĚ STÁTNÍCH HRANIC



DOBOVÉ FOTOGRAFIE Z HRANIČNÍHO PÁSMU, 50. LÉTA 20. STOLETÍ.

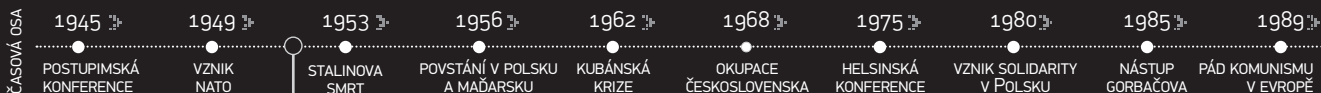


Jakou událost fotografie zachycují?

Do komiksových bublin vepište, co si osoby na fotografiích mohly v daném okamžiku myslet. Přemýšlejte o motivech, které mohly vést muže a ženu na fotografiích k takovému jednání. Své hypotézy zapište:





LETOPOČET  
UDÁLOSTI

## ROK\_1951

ZÁKON O OCHRANĚ  
STÁTNÍCH HRANIC

„Potom přišla nabídka, či spíše rozkaz: ‚Já Vám říkám... abyste chodil mezi lidi, je svými řečmi vyprovokovával a pak to, co budou říkat, nám proti nim hlásil. A že to budete dělat buď, anebo s Vámi zatočíme tak jako s Tučačevským...‘ Pan Hynek uvažoval: ‚Viděl jsem, že jde do tuhého, že je zde volba mezi ctí, čestností a mezi smrtí... Chtělo se mně žít... viděl jsem ustaraný obličej své ženy i radostný hlas našich dvou chlapců... jako udavač jsem žítí nechtěl... A když bych to dělat nechtěl... hodili by mně na krk atentát

v Milevsku, kde přišel o život příslušník SNB. To by pro mne znamenalo trest smrti, tak jako se to stalo poslankyni doktorce Horákové... Abych získal čas řekl jsem... nechte mě přemýšlet o Vašem návrhu.‘ Na to referent odpověděl: ‚Do zítřka máte na rozmyšlenou.‘ Následující den svůj rozkaz referent formuloval slovy ‚Bud’ půjdete s námi, nebo jste proti nám. Jiné možnosti pro Vás nejsou [...] Za této situace se svěřil několika svým dobrým známým s odhodláním odejít do exilu...“

ADOLF RÁZEK, ÚTĚK ROLNÍKA HYNKA.



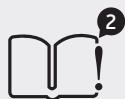
Shrňte v bodech důvody Hynkova rozhodnutí odejít z Československa do ciziny. Zamyslete se nad jeho situací a vypište další možnosti, jak ji mohl řešit.

„Přeběhl jsem tedy trať a můj synek běžel za mnou. Dostali jsme se do onoho borového lesa hned za tratí a já jsem si pln rozčilení, které se mě silně zmocnilo, jaksi oddechl, když v tom se ozvalo ze strany jakési volání. Nevěděl jsem a si neuvědomil v tom rozčilení, zda to za námi volá hajný, že jsme již za hranicemi, či někdo jiný, neboť jsem nikde nikoho neviděl, a pln rozčilení i jistoty, že jsem již za hranicemi, jsem pádil dále i se svým synkem, který běžel v zápětí za mnou. A v tom se náhle rozrostla mohutná střelba z pušek či jiných zbraní. Kulky bily do stromů, až kůra z nich odletovala na vše strany, a mě to velice v tom rozčilení překvapovalo, že se někdo odváží střílet ještě za námi na německé území. Byl jsem si tak jist svým jistým přechodem, že mně v prvním okamžiku ani nepřišlo na mysl, že by nám mohl někdo v přechodu přes hranice zabránit, zvláště proto, že jsem byl hajným bezpečně utvrzen, že toto území, tento les, patří již cizímu státu. V tom jsem slyšel, jak můj synek vykřikl, ‚tatínku‘, a já v zápětí jsem se ocitl na zemi, ani jsem nevěděl jak. Byl jsem tak nějak jako bez vědomí ... ač plné vědomí jsem neztratil. V tom najednou jsem viděl kolem sebe plno vojáků, z nichž jeden ke mně přiskočil, a skloně se ke mně na zem začal mě bítí pěstí do hlavy a přitom na mě volal:

‚Ty jeden darebáku.‘ Jiný se ke mě také sklonil, těsně k hlavě, a v tu chvíli mu spustil samopal, jenž měl pověšený na rameni, a celá dávka střel vletla kol mé hlavy přímo do země. Cítil jsem strašnou úzkost i bolest ve své noze a již jsem myslel, že mě chce zabít... Nato kde se vzalo, tu se vzalo auto, které jsem viděl u zastávky v Nebesích, a vojáci mě začali nést do tohoto vozu. Ohlédl jsem se, kde je můj synek, a viděl jsem, když mě dali na přední sedadlo, že on je na zadním místě a celý bledý byl podporován dvěma vojáky. ‚Co jste s ním udělali, zašeptal jsem, snad jste ho nezabili.‘ ‚No jemu moc není, odpověděl jeden z nich ... To víte on tolik nesnese co vy a tak je prozatím v mdlobách [...]‘

Další den přišli dva důstojníci sepisovat první protokol. Vyčítal jim zbytečné zastřelení syna. Dostal odpověď jejich pokrčením ramen se slovy ‚Na hranici je tvrdý zákon a podle něj se musí jednat.‘ Následovala dlouhá doba léčení, až byl po obžalobě podané státním prokurátorem Čížkem 28. prosince 1951 odsouzen Státním soudem ke ztrátě svobody na 13 roků, které, ačkoliv od 17. srpna 1950 proběhlo několik amnestií, bez deseti měsíců odpykal. O jeho okamžitě propuštění rozhodl Nejvyšší soud 23. října 1962. [...]“

ADOLF RÁZEK, ÚTĚK ROLNÍKA HYNKA



Popište zásadní okamžiky líčené události. Charakterizujte činy a chování jednotlivých postav příběhu. Shrňte v bodech důsledky útěku rolníka Hynka.





ČASOVÁ OSA

1945 POSTUPIMSKÁ KONFERENCE

1949 VZNIK NATO

1953 STALINOVA SMRT

1956 POVSTÁNÍ V POLSKU A MAĎARSKU

1962 KUBÁNSKÁ KRIZE

1968 OKUPACE ČESKOSLOVENSKA

1975 HELSINSKÁ KONFERENCE

1980 VZNIK SOLIDARITY V POLSKU

1985 NÁSTUP GORBAČOVA

1989 PÁD KOMUNISMU V EVROPĚ

LETOPOČET  
UDÁLOSTI

## ROK\_1951

ZÁKON O OCHRANĚ  
STÁTNÍCH HRANIC

## 70.

**Nařízení ministra národní bezpečnosti  
ze dne 14. července 1951****o právu příslušníka Pohraniční stráže  
použít zbraně.**

Ministr národní bezpečnosti nařizuje podle § 8 zákona ze dne 11. července 1951, č. 69 Sb. o ochraně státních hranic:

## § 1.

Příslušník Pohraniční stráže použije při výkonu své pravomoci zbraně, zachováváje potřebnou opatrnost:

- proti osobám, které na území republiky neoprávněně přešly nebo se po území republiky neoprávněně pokoušejí přejít státní hranice a na výstrahu se nezastaví;
- bez výstrahy, je-li zjevně podniknut útok proti příslušníku Pohraniční stráže, proti jiné osobě, proti stanovišti, které stráží, nebo proti sousednímu stanovišti;
- bez výstrahy k zamezení útěku osob zatčených, zadržených nebo nebezpečných pachatelů trestných činů, nelze-li jinak útěku zabránit;
- proti osobám, které se zprotiví služebním zákrokům příslušníka Pohraniční stráže, nelze-li jinak a přes výstrahu překonat odpor, směřující ke zmaření služebního zákroku.

## § 2.

Toto nařízení nabývá účinnosti dnem vyhlášení.

Zápotocký v. r.

Kopřiva v. r.

„V roce 1997 bylo zahájeno Úřadem dokumentace a vyšetřování trestní stíhání dvou v té době žijících vojáků, kteří v roce 1950 zasahovali proti Hynkovým. Během trestního řízení jeden z vojáků zemřel. V trestním řízení zastaveném v roce 1998 z důvodu promlčení bylo pokračováno po stížnosti ministra spravedlnosti na základě rozsudku Nejvyššího soudu ČR. Ten rozhodl, že následek v podobě těžké újmy na zdraví a smrti poškozených měl být přičten všem, kdo vůči nim použili zbraň. Další soudní rozhodnutí a odvolání rozhodl v červnu 2002 s konečnou platností rozsudek Krajského soudu v Plzni, který posledního žijícího vojáka přesto zprostil obžaloby, protože soudu nebyly předloženy zbraně ani střely, kterými byl Pavel Hynek usmrčen a jeho otec František těžce zraněn. Podle tehdy platných předpisů bylo úkolem hlídky zadržet osoby bez použití zbraní, o čemž svědčí skutečnost, že hlídka byla na příchod obou běženců připravena na určených místech, a to ve značném počtu. Vše bylo tedy připraveno k jejich bezproblémovému zadržení. Použití zbraní však v podobných případech, nazývaných „léčky“, nebylo trestáno, ale v lepším případě bylo nazváno nepředvídaným excesem, stejně jako je v 90. letech hodnotily již svobodné justiční orgány.“

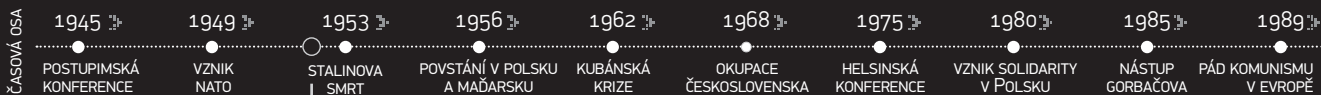
ADOLF RÁZEK, ÚTĚK ROLNÍKA HYNKA.



A\_Shrňte v bodech důsledky nařízení ministra národní bezpečnosti z roku 1951. Popište jednotlivé fáze vyšetřování případu rolníka Hynka. Zjistěte konečný verdikt soudu a vyjádřete svůj postoj.

B\_Na základě pramenů a studia vypátrejte důvody, proč komunistický režim bránil svým občanům svobodně odejít do zahraničí.

NAŘÍZENÍ O PRÁVU PŘÍSLUŠNÍKA NÁRODNÍ BEZPEČNOSTI  
POUŽÍT ZBRAŇ, 1951.

LETOPOČET  
UDÁLOSTI

## ROK\_1952

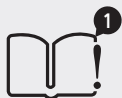
## PŘÍPAD SLÁNSKÝ

„Nálada začala být dusná i v komunistických řadách, byl zatčen bývalý ministr zahraničí Vladimír Clementis, Václav Kopecký nařkl Otu Šlinga, Marii Švermovou a další komunisty z protistátní činnosti. Takto na tehdejší atmosféru vzpomíná ve svých pamětech manželka později popraveného náměstka ministra zahraničního obchodu Rudolfa Margolia: V roce 1951 to už v Praze bylo skoro jako za války. Lidi si mezi sebou jen šeptali, neminul snad ani týden, aby nebyl někdo zatčen. Nejhorší dny byly čtvrtek a pátek (mám dojem, že každý čtvrtek zasedal ÚV), a když večer zazvonil zvonek u dveří, každý zbledl. Nestraníci si teď trochu oddechli, zatýkání se soustředilo většinou na členy strany. Množily se sebevraždy, některé dosti záhadné, jiné zcela jasné. Když do bytu jednoho z významných činitelů vstoupili dva soudruzi v civilu, ani nečekal, co mu řeknou, vyšel druhými dveřmi z pokoje, vzal revolver a zastřelil se. Později se říkalo, že ho vůbec nepřišli zatknout, ale jen se něco zeptat. Nebo že by si k němu jen zaskočili na sklenici piva – kdoví?“

HEDA MARGOLIOVÁ-KOVÁLYOVÁ, NA VLASTNÍ KŮŽI.

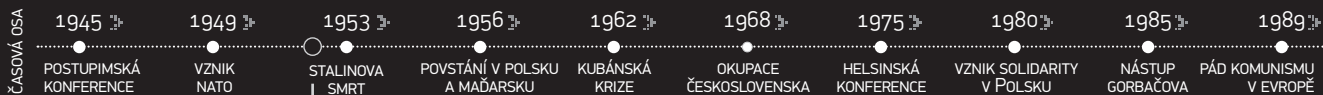
Rudolf Slánský (31. července 1901 Nezvěstice – 3. prosince 1952 Praha): „Český komunistický politik, dlouholetý člen Ústředního výboru Komunistické strany Československa a generální tajemník KSČ (1945–1951). V roce 1951 ještě od září do listopadu zastával post náměstka vlády (vicepremiéra) ve vládě Antonína Zápotockého. Pak jeho kariéra nabrala strmý pád. Dne 23. listopadu 1951 v pozdních večerních hodinách byl zadržen a předán do ruzyňské věznice. Dožadoval se setkání s Gottwaldem, ale nebylo mu vyhověno. Koncem ledna 1952 se pokusil oběsit. O neúspěšnou sebevraždu se pokusil ještě jednou, když hlavou narážel o topení. Celkově bylo obžalováno v procesu 14 lidí, většinou vysoce postavených členů KSČ. Drtivá většina byla židovského původu. Slánský byl obžalován ze špionáže, velezraždy, sabotáže a z prozrazení vojenského tajemství. Ke všem obviněním se přiznal, přiznání však bylo vynucené mučením. Celkově bylo odsouzeno ke smrti oběšením 11 z celkových 14 obžalovaných. Slánského žádost o milost byla prezidentem Gottwaldem odmítnuta. Společně s ostatními odsouzenými byl popraven oběšením 3. prosince 1952 v pankrácké věznici. Popravení byli zpopelněni v lednu 1953 a jejich popel byl údajně vysypán na silnici někde severně od Prahy.“

SLOVNÍKOVÉ HESLO



Na základě vzpomínky popište atmosféru v prostředí prominentních komunistů v roce 1951. Zjistěte, čím byla napjatá situace vyvolána a k čemu v následujících měsících vedla.





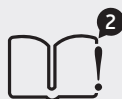
LETOPOČET  
UDÁLOSTI

# ROK\_1952

## PRÍPAD SLÁNSKÝ



FOTOGRAFIE ZACHYCUJÍCÍ RUDOLFA SLÁNSKÉHO.



Popište jednotlivé fotografie Rudolfa Slánského.

Na základě jeho stručného životopisu určete, v jakém období jeho života byly snímky pořízeny.

Odhadněte, proč byly fotografie publikovány v dobovém tisku.





1945	1949	1953	1956	1962	1968	1975	1980	1985	1989
POSTUPIMSKÁ KONFERENCE	VZNIK NATO	STALINOVA SMRT	POVSTÁNÍ V POLSKU A MAĎARSKU	KUBÁNSKÁ KRIZE	OKUPACE ČESKOSLOVENSKA	HELSINSKÁ KONFERENCE	VZNIK SOLIDARITY V POLSKU	NÁSTUP GORBAČOVA	PÁD KOMUNISMU V EVROPĚ

LÉTOPOČET UDÁLOSTI

# ROK\_1953

## MĚNOVÁ REFORMA A PLZEŇSKÁ VZPOURA



DOBOVÉ FOTOGRAFIE, ČESKOSLOVENSKO, 1. POLOVINA 50. LET 20. STOLETÍ.

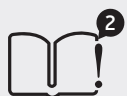


Popište oba snímky, využijte informace z dobového textu a vytvořte hypotézy, koho či jakou situaci zachycují.

„V pondělí 1. 6. 1953 došlo v Plzni ke stávce části osazenstva Leninových závodů, která se postupně rozrostla v demonstraci a pokus o puč. Reakční sebranka, podporovaná plzeňskou buržoazií, kolísavými živly z Leninových závodů a jednotlivci z ostatních plzeňských závodů i bývalými kočovníky ze čtvrti ‚Cikánka‘, ovládala několik hodin město, obsadila a zdemolovala budovu MNV, krajský soud a některé další veřejné budovy, páchala násilnosti na členech a funkcionářích KSČ, příslušnících Lidových milic, pionýrech a poctivých bezpartijních, kteří odmítali opustit pracoviště nebo se pokoušeli rozmluvit demonstrantům jejich počí-

nání. Demonstranti mluvili asi 10 minut do městského rozhlasu, vyházeli z oken obrazy a busty soudruha Gottwalda, Zápotockého, Lenina, Stalina, roztrhali a pošlapali sovětský státní prapor, vyvěsili na radnici velký obraz Beneše, spálili trestní spisy u soudu, odebrali auto bezpečnostním orgánům a páchali další násilnosti, přičemž zranili mnoho lidí a způsobili věcné škody. Demonstrace byla likvidována teprve v pozdních odpoledních hodinách ostrým zásahem ze strany Lidových milic, které byly poslány z pražských závodů, a přisunutým vojskem ministerstva vnitra.“

HLÁŠENÍ O PLZEŇSKÝCH UDÁLOSTECH, 1953.



A\_Doplňte věcnou charakteristiku textu:

Z hlášení vypracovaného pro .....

Odhadněte, kdo byl pravděpodobně autorem textu, a svůj názor zdůvodněte.

B\_Z textu rekonstruuje popsanou historickou událost:

1. Co se přesně odehrálo? 2. Kdy se to stalo? 3. Kde se to stalo? 4. Proč k události došlo?
5. K jakým důsledkům to vedlo?

ČASOVÁ OSA	1945	1949	1953	1956	1962	1968	1975	1980	1985	1989
	POSTUPIMSKÁ KONFERENCE	VZNIK NATO	STALINOVA SMRT	POVSTÁNÍ V POLSKU A MAĎARSKU	KUBÁNSKÁ KRIZE	OKUPACE ČESKOSLOVENSKA	HELSINSKÁ KONFERENCE	VZNIK SOLIDARITY V POLSKU	NÁSTUP GORBAČOVA	PÁD KOMUNISMU V EVROPE

LETOPOČET  
UDÁLOSTI

# ROK\_1954

## EMIGRACE



„PÁNOVÉ, DNES JE TOMU TŘICET LET, CO JSME PŘEDPOVĚDĚLI BRZKÝ KONEC KOMUNISTICKÉ STRANY“, KARIKATURA ANTONÍNA PELCE.



A\_Popište situaci a postavy na obrázku – zaměřte se na gesta, postoj, vyobrazení obličejů. Určete, o jakou skupinu lidí se jedná a co ve vztahu k textu pod obrázkem naznačuje výhled z okna. Charakterizujte tiskoviny vylepené na stěnách, jejich formu a význam. Rozhodněte, jaký postoj autor k zobrazeným lidem zastával. Definujte poselství jeho díla.

B\_Vyhledejte ve slovníku definici „karikatury“ a prvky tohoto žánru najděte v tomto obrázku.



ČASOVÁ OSA	1945	1949	1953	1956	1962	1968	1975	1980	1985	1989
	POSTUPIMSKÁ KONFERENCE	VZNIK NATO	STALINOVA SMRT	POVSTÁNÍ V POLSKU A MAĎARSKU	KUBÁNSKÁ KRIZE	OKUPACE ČESKOSLOVENSKA	HELSINSKÁ KONFERENCE	VZNIK SOLIDARITY V POLSKU	NÁSTUP GORBAČOVA	PÁD KOMUNISMU V EVROPĚ

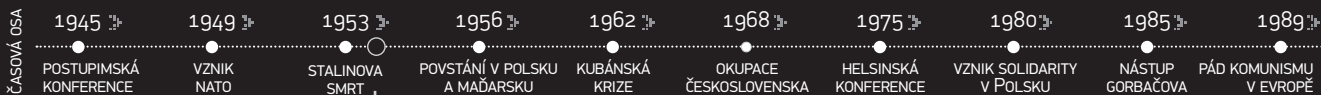
LETOPOČET  
UDÁLOSTI

# ROK\_1954

EMIGRACE







LÉTOPOČET UDÁLOSTI

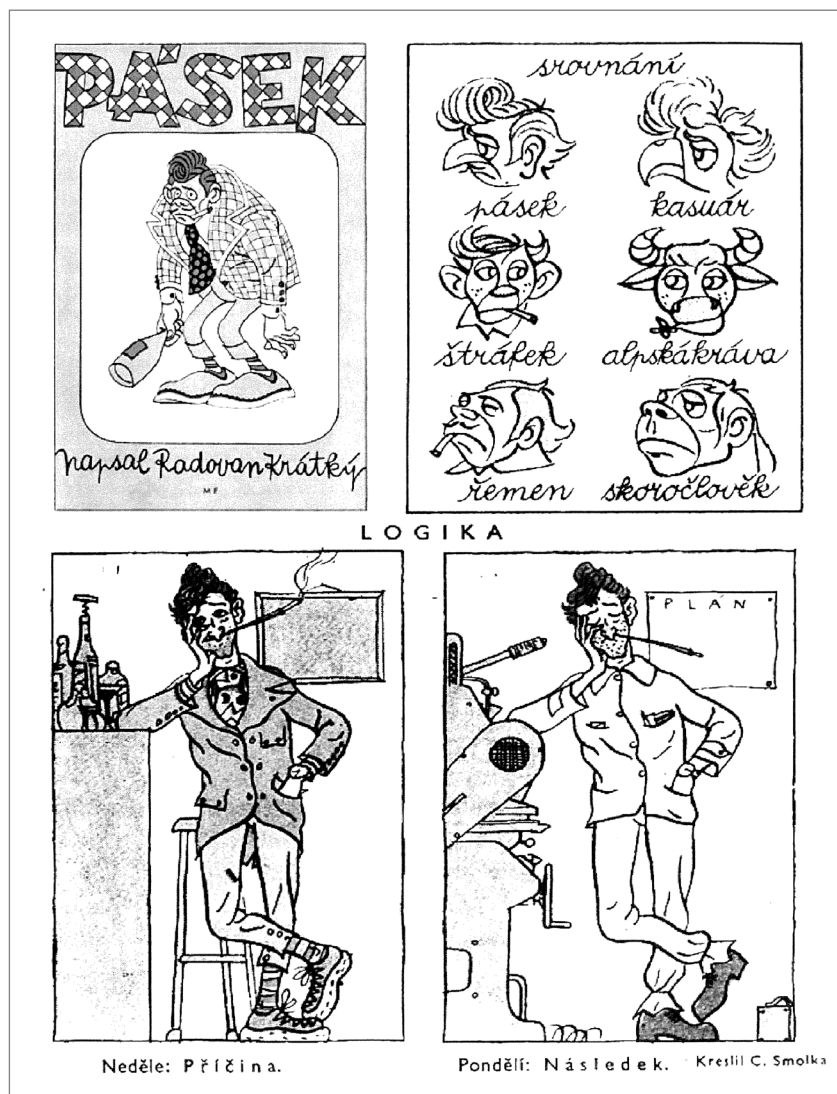
# ROK\_1954

## TAŽENÍ PROTI „PÁSKŮM“

„Studujeme-li život páska, zjišťujeme, že člověk svým vlivem docílil u různých živočichů nesterjnných výsledků. Je známá věc, že pes například stykem s člověkem velice získal důvtipu, zato osel že zkrocením velice ztratil. Tato skutečnost vede patrně páska k tomu, aby byl ve styku s člověkem obezřelý a nedal na sebe pokud možno v žádném směru působit. Nicméně pásky je třeba hubit! Uvědomme

si, že sebezpoznání je jenom cesta k nápravě. Aby byla cesta úspěšná a dovedla ke zdárnému konci, je třeba pásy hubit, protože páskovství je vřed na naší mládeži. Je třeba je poznávat v celé tuposti, klackovitosti a zbedněnosti. Páskovství, jež vykrytalizovalo v zločiny, obžalováva všechny, kteří odbyli páskovství mávnutím ruky. Je třeba pásy hubit – pravím vám – a potírat a někdy i lovit. Pročež: Lovu zdar!“

RADOVAN KRÁTKÝ. „PÁSEK“, 1954.



A\_Popište postavy na obrázcích, výrazy jejich tváří i činnosti, kterým se věnují. Charakterizujte postoj autora obrázků k zobrazeným lidem.

B\_Vytvořte slovníkové heslo „pásek“ do československého slovníku z 50. let 20. století a do současné české učebnice dějepisu.

OBRÁZKY Z KNIHY RADOVANA KRÁTKÉHO „PÁSEK“, 1954.